

PRAWO WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

Kazusy ■ Diagramy ■ Testy

Aleksandra Bar, Agnieszka Kwiecień-Madej

SERIA AKADEMICKA

PRAWO WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

Kazusy ■ Diagramy ■ Testy

Aleksandra Bar, Agnieszka Kwiecień-Madej

SERIA AKADEMICKA

Stan prawny na 1 maja 2025 r.

Wydawczyni
Monika Pawłowska

Redaktorka prowadząca
Paulina Staniszevska-Chudzik

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Kruś

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Autorkami poszczególnych kazusów są:

Aleksandra Bar – 1.1.1–1.7.5, 2.1.5, 2.1.8–2.1.9, 2.4.2

Agnieszka Kwiecień-Madej – 2.1.1–2.1.4, 2.1.6–2.1.7, 2.2.1–2.4.1

Autorką diagramów jest Aleksandra Bar

Autorką testów jest Agnieszka Kwiecień-Madej

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2025

ISBN 978-83-8390-766-6

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Słowo wstępne	11

CZĘŚĆ I. KAZUSY

Rozdział 1

Prawo autorskie i prawa pokrewne	15
1.1. Przedmiot prawa autorskiego	15
Kazus 1.1.1. „Unikalny zapach”	15
Kazus 1.1.2. „Malujący słoń”	17
Kazus 1.1.3. „Generatywna sztuczna inteligencja”	18
Kazus 1.1.4. „Seksistowska reklama”	19
Kazus 1.1.5. „Wieczorek poetycki”	20
Kazus 1.1.6. „Kolaż”	21
Kazus 1.1.7. „Reality show”	22
Kazus 1.1.8. „Artykuł naukowy”	23
Kazus 1.1.9. „Zbiór orzeczeń”	24
Kazus 1.1.10. „Informacja prasowa”	25
Kazus 1.1.11. „Przedstawienie”	26
Kazus 1.1.12. „Odwrócona piramida”	28
Kazus 1.1.13. „Górski pejzaż”	30
1.2. Podmiot prawa autorskiego	32
Kazus 1.2.1. „Cudowne dziecko”	32
Kazus 1.2.2. „Artysta amator”	33
Kazus 1.2.3. „Powieść pracownika”	34
Kazus 1.2.4. „Programiści”	35
Kazus 1.2.5. „Przebój muzyczny”	36
Kazus 1.2.6. „Zbiór opowiadań”	37
Kazus 1.2.7. „Duet pisarski”	38
Kazus 1.2.8. „Cover”	39
Kazus 1.2.9. „Fotografia reklamowa”	40

1.3. Czas ochrony praw autorskich i ochrona praw osobistych zmarłego twórcy	42
Kazus 1.3.1. „Śmierć współtwórców”	42
Kazus 1.3.2. „Opowiadanie”	43
Kazus 1.3.3. „Szantaż”	44
Kazus 1.3.4. „Wola zmarłego”	45
1.4. Treść praw autorskich i jej ograniczenia	46
Kazus 1.4.1. „Ghostwriter”	46
Kazus 1.4.2. „Byk”	48
Kazus 1.4.3. „Nierzetelny cytat”	49
Kazus 1.4.4. „Poczucie humoru”	51
Kazus 1.4.5. „Logo”	53
Kazus 1.4.6. „Seanse filmowe”	54
Kazus 1.4.7. „Podręcznik”	55
Kazus 1.4.8. „Fanka”	56
Kazus 1.4.9. „Kopie pod choinką”	57
Kazus 1.4.10. „Rozgrywka”	58
Kazus 1.4.11. „Książki z drugiej ręki”	59
Kazus 1.4.12. „Reakcja wideo”	60
Kazus 1.4.13. „Dubbing”	61
Kazus 1.4.14. „Inżynieria wsteczna”	63
Kazus 1.4.15. „Prawo panoramy”	64
Kazus 1.4.16. „Lektura”	65
Kazus 1.4.17. „Obraz”	66
1.5. Umowy prawnoautorskie	67
Kazus 1.5.1. „Choreografia”	67
Kazus 1.5.2. „Plakat reklamowy”	68
Kazus 1.5.3. „Tłumaczenie”	69
Kazus 1.5.4. „Płótno”	70
Kazus 1.5.5. „Nieoczekiwany sukces”	71
Kazus 1.5.6. „Wystawa”	72
Kazus 1.5.7. „Czeski wydawca”	74
Kazus 1.5.8. „Zapomniana piosenka”	75
Kazus 1.5.9. „Zmiana poglądu naukowego”	76
Kazus 1.5.10. „Nowy światopogląd”	77
1.6. Ochrona praw autorskich	78
Kazus 1.6.1. „Obrotny wydawca”	78
Kazus 1.6.2. „Książka kucharska”	79
Kazus 1.6.3. „Podcast”	80
Kazus 1.6.4. „Autoplagiat”	81
Kazus 1.6.5. „Meble”	83
1.7. Prawa pokrewne	84
Kazus 1.7.1. „Koncert”	84
Kazus 1.7.2. „Recital”	85

Kazus 1.7.3. „Pierwsze wydanie”	86
Kazus 1.7.4. „Dźwięki przyrody”	87
Kazus 1.7.5. „Mistrzostwa Świata”	88

Rozdział 2

Prawo własności przemysłowej	89
2.1. Znaki towarowe	89
Kazus 2.1.1. „R w kółku”	89
Kazus 2.1.2. „Dobry Chlebek Żytni”	90
Kazus 2.1.3. „Nowoczesne logo”	91
Kazus 2.1.4. „Wodoodporna odzież”	92
Kazus 2.1.5. „Cztery paski”	93
Kazus 2.1.6. „Ropuszka”	94
Kazus 2.1.7. „TurboBulbulator”	95
Kazus 2.1.8. „Podczaszy”	96
Kazus 2.1.9. „Podróbka”	97
2.2. Wynalazki	98
Kazus 2.2.1. „Egzoszkieleł”	98
Kazus 2.2.2. „Komunikator dendrologiczny”	99
Kazus 2.2.3. „Wynalazek dla przestępcy”	100
Kazus 2.2.4. „T10-12”	101
2.3. Wzory użytkowe	102
Kazus 2.3.1. „Wiadro nowej generacji”	102
Kazus 2.3.2. „Bezpieczny rower”	103
Kazus 2.3.3. „Klej do stóp”	104
2.4. Wzory przemysłowe	105
Kazus 2.4.1. „Sofa”	105
Kazus 2.4.2. „Lampa”	106

Rozdział 3

Odpowiedzi	107
-------------------	-----

CZĘŚĆ II. DIAGRAMY

Schemat 1. Materialnoprawne przesłanki ochrony autorskiej – art. 1 ust. 1 pr. aut.	181
Schemat 2. Zakres przedmiotowy ochrony autorskiej – art. 1 ust. 2 ¹ pr. aut.	181
Schemat 3. Wytwory wyłączone spod ochrony autorskiej – art. 4 pr. aut.	182
Schemat 4. Kategorie utworów (samoistne/niesamoistne) – art. 2 pr. aut.	182
Schemat 5. Utwory współautorskie, utwory zbiorowe i dzieła połączone	183
Schemat 6. Utwory współautorskie łączne i rozłączne – art. 9 pr. aut.	183
Schemat 7. Autorskie prawa osobiste (art. 16 pr. aut.) i majątkowe (art. 17 pr. aut.) – porównanie	184

Schemat 8. Autorskie prawa osobiste (art. 16 pr. aut.) i majątkowe (art. 17 pr. aut.) – treść	184
Schemat 9. Czas ochrony autorskich praw majątkowych	185
Schemat 10. Forma wymagana dla umów prawnoautorskich	186
Schemat 11. Rodzaje licencji (wyłączna/niewyłączna)	186
Schemat 12. Rodzaje licencji (bezterminowa/terminowa)	187
Schemat 13. Uprawnienie do wypowiedzenia licencji	187
Schemat 14. Rodzaje praw pokrewnych	188
Schemat 15. Czas ochrony praw pokrewnych	188
Schemat 16. Prawo autorskie, Prawo własności przemysłowej – porównanie ...	189
Schemat 17. Dobra własności przemysłowej	190
Schemat 18. Prawa własności przemysłowej – czas trwania ochrony	191
Schemat 19. Projekty wynalazcze	192
Schemat 20. Przesłanki zdolności patentowej	192
Schemat 21. Rozwiązania niebędące wynalazkami (art. 28 p.w.p.)	193
Schemat 22. Kategorie przeszkód udzielenia prawa ochronnego na znak towarowy	193
Schemat 23. Bezwzględne przeszkody udzielenia prawa ochronnego na znak towarowy	194
Schemat 24. Względne przeszkody udzielenia prawa ochronnego na znak towarowy	195
Schemat 25. Oznaczenia geograficzne w Prawie własności przemysłowej	195

CZĘŚĆ III. TESTY

Rozdział 1	
Prawo autorskie	199
Rozdział 2	
Własność przemysłowa	238
Rozdział 3	
Odpowiedzi	260
Bibliografia	267

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

k.c.	– ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2024 r. poz. 1061 ze zm.)
k.r.o.	– ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 2809 ze zm.)
pr. aut.	– ustawa z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2025 r. poz. 24 ze zm.)
pr. pras.	– ustawa z 26.01.1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 1914 ze zm.)
p.w.p.	– ustawa z 30.06.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1170 ze zm.)
rozporządzenie Rzym I	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z 17.06.2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I) (Dz.Urz. UE L 177, s. 6)
rozporządzenie 2017/1001	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1001 z 14.06.2017 r. w sprawie znaku towarowego Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE L 154, s. 1, ze zm.)
u.g.b.h.	– ustawa z 31.01.1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (Dz.U. z 2025 r. poz. 299 ze zm.)
u.o.p.o.r.	– ustawa z 26.06.2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (Dz.U. z 2021 r. poz. 213 ze zm.)

Inne

NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– sąd okręgowy
TS	– Trybunał Sprawiedliwości
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny

SŁOWO WSTĘPNE

Drodzy Czytelnicy,

przekazujemy w Wasze ręce książkę, która – mamy nadzieję – pomoże Wam nie tylko usystematyzować wiedzę z zakresu prawa własności intelektualnej, ale przede wszystkim wspomóc Was w doskonaleniu umiejętności praktycznego stosowania przepisów prawa autorskiego i prawa własności przemysłowej.

Żyjemy w czasach, w których własność intelektualna stała się wszechobecna. W dobie cyfryzacji, globalizacji i szeroko pojętego postępu technologicznego, własność intelektualna ma nie tylko strategiczne znaczenie w branżach kreatywnych i innowacyjnych, ale jest też czynnikiem rozwoju i budowania przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw działających w rozmaitych sektorach gospodarki. Nie mniejsze znaczenie własność intelektualna odgrywa w życiu codziennym każdego z nas. Mimo to świadomość zasad ochrony dóbr intelektualnych i korzystania z cudzej twórczości (choćby treści dostępnych online) nie jest powszechna. Wierzymy, że ze względu na aktualność problematyki ochrony dóbr własności intelektualnej oraz jej duże znaczenie zarówno w praktyce gospodarczej, jak i w życiu codziennym praktyczna umiejętność stosowania norm prawa autorskiego i prawa własności przemysłowej jest szczególnie istotna.

Naszym zamierzeniem w czasie pracy nad książką było ułatwienie przyswajania wiedzy o prawie własności intelektualnej. Czytelnicy książki znajdą w niej kazusy wraz z odpowiedziami prezentujące działanie prawa w praktyce. Ich analiza stanowi doskonały sposób na rozwinięcie umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów prawnych i krytycznej oceny stanów faktycznych. Wybrane przez nas zagadnienia obejmują często spotykane w praktyce problemy i dotyczą kwestii, które – jak wynika z naszych doświadczeń dydaktycznych – budzą szczególne zainteresowanie studentów kierunków prawniczych i nieprawniczych.

Książka zawiera również tabele, diagramy i testy, które pomogą w usystematyzowaniu wiedzy. Dzięki nim Czytelnicy będą mogli łatwo uporządkować informacje, utrwalić w pamięci kluczowe pojęcia i zasady prawa własności intelektualnej.

Choć książka została przygotowana głównie z myślą o studentach prawa, wierzymy, że będzie też przydatnym narzędziem dla osób studiujących kierunki nieprawnicze, których program obejmuje prawo własności intelektualnej (m.in. ekonomia, administracja). Będzie ona również przydatna dla aplikantów zawodów prawniczych oraz wszystkich osób, które chcą lepiej zrozumieć i nauczyć się praktycznego wykorzystywania prawa autorskiego i prawa własności przemysłowej.

Życzymy Wam, Drodzy Czytelnicy, przyjemnej i owocnej nauki – mamy nadzieję, że książka ta nie tylko rozwinie Waszą wiedzę, lecz także zachęci do dalszego zgłębiania tajników prawa własności intelektualnej.

Autorki

CZĘŚĆ I. KAZUSY

Rozdział 1

PRAWO AUTORSKIE I PRAWA POKREWNE

1.1. Przedmiot prawa autorskiego

Kazus 1.1.1. „Unikalny zapach”

Sylwia B. prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą pod firmą Sylwia B. Manufaktura Zapachów. Sylwia B. jest profesjonalnym perfumiarzem i zawodowo zajmuje się komponowaniem perfum. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej przygotowuje kompozycje zapachowe na indywidualne zamówienie klientów.

Maria M. odwiedziła perfumerię Sylwii B. i zamówiła perfumy, które miały łączyć w sobie jej ulubione nuty zapachowe, tj. jaśmin i bergamotkę. Sylwia B. stworzyła kompozycję, odpowiednio dobierając składniki oraz ich proporcje. Skomponowany zapach bardzo się Marii M. spodobał. Sylwia B. wydała Marii M. fiolkę perfum, a Maria M. zapłaciła Sylwii B. umówione wynagrodzenie.

Kilka miesięcy później Sylwia B. dowiedziała się, że Maria M. poprosiła innego perfumiarza o odtworzenie stworzonej przez nią kompozycji, przekazując mu próbkę zamówionych u niej wcześniej perfum. Sylwia B. jest tym faktem oburzona. Twierdzi, że stworzona przez nią unikalna kompozycja zapachowa powstała na podstawie jej oryginalnej receptury i w związku z tym podlega ochronie na gruncie prawa autorskiego. Sprzeciwia się odtwarzaniu tego zapachu przez inne osoby.

Maria M. twierdzi, że zapach nie może korzystać z ochrony prawa autorskiego. Wskazuje, że w art. 1 ust. 2 pr. aut. ustawodawca określił zamknięty katalog rodzajów kreacji intelektualnych, które można zakwalifikować jako przedmiot prawa autorskiego. Skoro w tym katalogu nie wymieniono zapachu, to w jej ocenie kompozycja stworzona przez Sylwię B. nie podlega ochronie, niezależnie od tego, jak oryginalna by ona nie była.

Odpowiedz na poniższe pytania. Odpowiedź uzasadnij, w miarę możliwości podając podstawę prawną:

1. Czy rację ma Maria M., twierdząc, że katalog z art. 1 ust. 2 pr. aut. ma charakter zamknięty?
2. Czy rację ma Sylwia B., twierdząc, że skomponowany przez nią zapach podlega ochronie autorskiej?

Kazus 1.1.2. „Malujący słoń”

Joanna i Zbigniew M. prowadzą działalność cyrkową. Od 15 lat organizują objazdowe przedstawienia cyrkowe z udziałem tresowanych zwierząt. Joanna i Zbigniew M. są właścicielami trzech słoń indyjskich.

Filip C. jest zatrudniony przez Joannę i Zbigniewa M. jako treser i opiekun słoń. Filip C. nauczył jednego ze słoń – młodego samca o imieniu Bambino – niezwyklej sztuczki: trzymając w trąbie pędzel, Bambino nanosi farbę na płótno malarskie ustawione na sztaludze. W efekcie działań zwierzęcia powstają rozmaite, ciekawe pod względem wizualnym „obrazy” przypominające płótna mistrzów abstrakcji.

Podczas wizyty w cyrku Lucyna Z. sfotografowała kilka malowideł Bambino, które zostały wystawione dla odwiedzających. Kadr i kolorystyka obrazów fotograficznych Lucyny Z. odpowiada malowidłom wykonanym przez słoń. Następnie Lucyna Z. rozpoczęła sprzedaż wydruków fotografii za pośrednictwem swojej strony internetowej.

Zarówno Joanna i Zbigniew M., jak i Filip C. zażądali, by Lucyna Z. zaprzestała sprzedaży wydruków, uznając, że dopuszcza się ona naruszenia prawa autorskiego.

Filip C. twierdzi, że dzieła Bambino podlegają ochronie autorskiej jako utwory, a prawa autorskie przysługują jemu jako osobie, która nauczyła słoń „malować”. W związku z tym uważa, że wytwarzanie i oferowanie do sprzedaży wydruków zdjęć stanowi ingerencję w jego prawa autorskie.

Joanna i Zbigniew M. zgadzają się, że malowidła są utworami w rozumieniu prawa autorskiego. Twierdzą jednak, że prawa autorskie do tych dzieł przysługują im, jako że są właścicielami zwierzęcia. Uważają, że wytwarzając i sprzedając wydruki zdjęć, Lucyna Z. narusza ich prawa autorskie.

Lucyna Z. twierdzi natomiast, że dzieła Bambino nie podlegają ochronie autorskiej jako utwory, a w konsekwencji nie dopuszcza się ona żadnych naruszeń.

Odpowiedz na poniższe pytania. Odpowiedź uzasadnij, w miarę możliwości podając podstawę prawną:

1. Czy malowidła stworzone przez słoń Bambino podlegają ochronie autorskiej jako utwory? Jeśli tak, rozważ, komu przysługują prawa autorskie względem nich.
2. Czy Lucyna Z. mogła wytwarzać i wprowadzać do obrotu wydruki malowideł bez uzyskiwania zgody Filipa C. oraz państwa M.?
3. Czy zdjęcia wykonane przez Lucynę Z. mogą podlegać ochronie autorskiej jako utwory?

Kazus 1.1.3. „Generatywna sztuczna inteligencja”

Paweł P. prowadzi internetowy blog o tematyce podróżniczej. W celu zilustrowania tekstu zamieszczonego na blogu Paweł P. wygenerował obrazek przy pomocy jednego z dostępnych w internecie programów tzw. generatywnej sztucznej inteligencji realizującej zadania z zakresu tłumaczenia tekstu na obraz. Paweł P. wydał programowi komendę wygenerowania ilustracji przedstawiającej plażowy krajobraz. Polecenie (tzw. *prompt*) brzmiało następująco: „Idylliczny plażowy krajobraz. W cieniu palmy, na kolorowym leżaku siedzi kobieta w słomianym kapeluszu. Obraz w stylu realistycznym”. Wygenerowany obrazek został zamieszczony przez Pawła P. na blogu. Paweł P. opatrzył ilustrację tzw. notą copyrightową, zamieszczając na nim m.in. abrewiaturę © (litera C w okręgu).

Przeglądając zawartość internetu za pośrednictwem wyszukiwarki grafiki, Kamila W. natknęła się na wygenerowaną przez Pawła P. ilustrację. Kamila W. prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą w zakresie organizacji imprez i wydarzeń rozrywkowych. Postanowiła wykorzystać ilustrację do promocji jednego z organizowanych przez siebie wydarzeń. Obrazek wydrukowała na ulotkach reklamujących biletowaną imprezę taneczną w stylu hawajskim.

Odpowiedz na poniższe pytania. Odpowiedź uzasadnij, w miarę możliwości podając podstawę prawną:

1. Czy obrazek wygenerowany przez Pawła P. może podlegać ochronie autorskiej jako utwór?
2. Jakie znaczenie z punktu widzenia ochrony autorskiej ma opatrzenie obrazka notą copyrightową przez Pawła P.?
3. Jeśli odpowiedź na pytanie 1 jest pozytywna, rozważ, komu przysługują prawa autorskie względem obrazka.
4. Czy Kamila W. dopuściła się naruszenia prawa autorskiego?

Kazus 1.1.4. „Seksistowska reklama”

Adam K. jest grafikiem komputerowym. Prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą pod firmą Adam K. Studio Graficzne ADAMEX. Adam K. zajmuje się opracowywaniem identyfikacji wizualnej firm oraz tworzeniem kampanii i materiałów reklamowych.

XYZ S.A. – producent i dystrybutor napojów energetycznych – zlecił Adamowi K. opracowanie plakatu reklamującego ich nowy napój o nazwie „Man Power”. Zainspirowany amerykańskimi przekazami reklamowymi z lat 50. i 60., Adam K. stworzył grafikę przedstawiającą siedzącego na krześle mężczyznę, na kolanach którego leży skąpo ubrana kobieta. Mężczyzna bierze zamach ręką, szykując się do uderzenia pośladków kobiety. Wokół panuje nieład, porozrzucone są rzeczy, na podłodze ustawiony jest stos brudnych naczyń. Grafice towarzyszy napis: „Ona już wie, że masz siłę, by przywrócić porządek w domu – MAN POWER”.

Odpowiedz na poniższe pytanie. Odpowiedź uzasadnij, w miarę możliwości podając podstawę prawną:

Czy opisana grafika może podlegać ochronie prawa autorskiego jako utwór? W szczególności rozważ, czy z punktu widzenia powstawania ochrony autorskiej znaczenie ma: a) przeznaczenie dzieła (nastawienie na funkcję reklamową); b) wartość dzieła oceniana w płaszczyźnie aksjologicznej, w tym jego ewentualna sprzeczność z powszechnie przyjmowanymi i akceptowanymi obyczajami, normami moralnymi.

Kazus 1.1.5. „Wieczorek poetycki”

Anna M. jest poetką. Podczas wieczorku poetyckiego zorganizowanego w kawiarni w W. wyrecytowała z pamięci swój nowy wiersz, który ułożyła kilka miesięcy wcześniej. Wiersz nie został przez Annę M. nigdzie spisany. Była to pierwsza sytuacja, w której Anna podzieliła się swoim dziełem z innymi osobami. Wiersz spotkał się z entuzjastyczną reakcją publiczności.

Kilka miesięcy później Anna M. uczestniczyła jako widz w konkursie recytatorskim organizowanym przez Dom Kultury w W. Uczestnik konkursu Janusz J. wyrecytował wiersz Anny M., wskazując siebie jako jego twórcę.

Anna M. zarzuciła Januszowi J. naruszenie przysługujących jej praw autorskich. Janusz J. podniósł, że dzieło Anny M. nie podlega ochronie prawa autorskiego, ponieważ nie zostało w żaden sposób utrwalone. Poza tym Anna M. nie zgłosiła wiersza do właściwego rejestru utworów, co – jak twierdzi – również przesądza o braku ochrony. Anna M. nie zgadza się z Januszem J. Twierdzi, że wiersz podlega ochronie jako utwór od chwili, w której go wymyśliła, a więc od momentu, w którym zaistniał w jej umyśle.

Odpowiedz na poniższe pytania. Odpowiedź uzasadnij, w miarę możliwości podając podstawę prawną:

1. Czy powstanie ochrony autorskiej uzależnione jest od utrwalenia utworu?
2. Czy powstanie ochrony autorskiej uzależnione jest od spełnienia jakichś formalności (np. zgłoszenia do organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi/ wpisu do rejestru/ uzyskania decyzji o przyznaniu ochrony)?
3. Czy rację ma Anna, twierdząc, że jej utwór podlega ochronie od chwili, w której go wymyśliła?

Kazus 1.1.6. „Kolaż”

Marta U. jest grafikiem komputerowym. Zajmuje się m.in. projektowaniem elementów identyfikacji wizualnej, tworzeniem projektów reklamowych i promocyjnych. Wytwórnia muzyczna MAX Records sp. z o.o. zawarła z Martą U. umowę, na mocy której Marta zobowiązała się do zaprojektowania okładki płyty współpracującego z wytwórnią artysty – Leonarda L. Strony umówiły się, że za wykonanie dzieła Marcie U. będzie przysługiwało wynagrodzenie w kwocie 2000 zł, a za przeniesienie na MAX Records sp. z o.o. autorskich praw majątkowych do tego utworu na określonych w umowie polach eksploatacji wytwórnia zapłaci jej wynagrodzenie w wysokości 4000 zł.

Zainspirowana imieniem artysty Marta U. postanowiła stworzyć kolaż, wykorzystując elementy najsłynniejszych dzieł Leonarda da Vinci. Do stworzenia okładki wykorzystwała m.in. fragmenty *Człowieka witruiwiańskiego*, *Mony Lisy* oraz *Portretu Ginevry Benci* renesansowego mistrza. Elementy tych dzieł zestawiała ze sobą, uzyskując ciekawy efekt artystyczny, wpisujący się w nurt surrealizmu.

Wytwórnia przyjęła dzieło bez zastrzeżeń i wypłaciła Marcie U. kwotę 2000 zł. Przedstawiciel MAX Records sp. z o.o. twierdzi jednak, że okładka nie jest utworem w rozumieniu prawa autorskiego, gdyż stanowi jedynie połączenie elementów obrazów należących do domeny publicznej. W konsekwencji, zdaniem spółki, nie powstały na rzecz Marty U. żadne prawa autorskie, które ta mogłaby przenieść na podstawie umowy. MAX Records sp. z o.o. odmawia w związku z tym zapłaty pozostałej części umówionego wynagrodzenia.

Odpowiedz na poniższe pytanie. Odpowiedź uzasadnij, w miarę możliwości podając podstawę prawną:

Czy rację ma przedstawiciel MAX Records sp. z o.o., twierdząc, że dzieło Marty U. nie jest utworem w rozumieniu prawa autorskiego, gdyż stanowi jedynie połączenie elementów obrazów należących do domeny publicznej?

Kazus 1.1.7. „Reality show”

W 2018 r. stacja telewizyjna XYZ S.A. wprowadziła do ramówki kanału X audycję typu *reality show* o nazwie „Domowe Metamorfozy”. Pół roku później, konkurencyjna stacja ABC S.A. rozpoczęła na kanale A emisję audycji „Mój Dom”. Audycje zostały oparte na podobnych formatach telewizyjnych. W każdym odcinku serii mieszkanie uczestników programu remontowane jest przez ekipę budowlanców w 14 dni, podczas gdy uczestnicy zostają wysłani na egzotyczne wakacje.

XYZ S.A. zarzuciła ABC S.A. naruszenie praw autorskich do formatu telewizyjnego. Spółka podniosła, że „Domowe Metamorfozy” jest pierwszą na światowym rynku medialnym audycją opartą na tego typu formacie. W związku z tym XYZ S.A. stwierdziła, że powielając ww. elementy formatu, ABC S.A. dopuściła się naruszenia praw autorskich spółki.

ABC S.A. twierdzi z kolei, że skoro scenariusze odcinków, powstające na etapie realizacji cyklu audycji „Mój Dom”, scenografia i elementy muzyczne audycji, a w konsekwencji także audiowizualne realizacje formatu, nie powielają elementów programów będących częścią audycji „Domowe Metamorfozy”, to spółka nie dopuszcza się naruszenia prawa autorskiego. Podobieństwa formatu w zakresie schematu koncepcyjnego audycji (tj. ukazanie w programie remontu mieszkania uczestników; analogiczny czas trwania remontu; wyjazd uczestników do egzotycznego kurortu) samistnie nie mogą, zdaniem ABC S.A., być uznane za wystarczające do stwierdzenia naruszenia praw autorskich.

Odpowiedz na poniższe pytania. Odpowiedź uzasadnij, w miarę możliwości podając podstawę prawną:

1. Czy format telewizyjny, rozumiany jako ramowa struktura programu telewizyjnego, na podstawie której możliwe jest tworzenie serii audycji, a więc zbiór pewnych podstawowych, powtarzalnych cech i elementów programu, może podlegać ochronie prawa autorskiego jako utwór?
2. Czy ABC S.A. dopuściła się naruszenia prawa autorskiego?

Kazus 1.1.8. „Artykuł naukowy”

Julia N. i Andrzej B. są członkami zespołu badawczego pracującego pod kierownictwem Jana K. Zespół prowadzi badania dotyczące wykorzystania technologii wirtualnej rzeczywistości w celach fizjoterapeutycznych.

Julia N. i Andrzej B. wykonali stosowne doświadczenia i eksperymenty, prowadząc analizy i obserwacje w zakresie wykorzystania obrazu sztucznej rzeczywistości w procesie rehabilitacji grupy 20 pacjentów. Wyniki przeprowadzonych badań (ustalenia ujęte w postaci danych tabelarycznych) przekazali Janowi K., który następnie opracował na ich podstawie artykuł naukowy. W artykule Jan K. przedstawił przebieg i rezultaty badania oraz sformułował na ich podstawie wnioski, dokonując interpretacji danych przekazanych przez Julię N. i Andrzeja B.

Artykuł opracowany przez Jana K. został następnie opublikowany w czasopiśmie naukowym. Jan K. wskazany został jako wyłączny autor publikacji. Udział Julii N. i Andrzeja B. w badaniach, których wyniki zreferowano w artykule, nie został w żaden sposób ujawniony.

Odpowiedz na poniższe pytania. Odpowiedź uzasadnij, w miarę możliwości podając podstawę prawną:

1. Czy wyniki badań Julii N. i Andrzeja B. podlegają ochronie prawnoautorskiej jako takie?
2. Czy artykuł naukowy opracowany przez Jana K. może podlegać ochronie prawnoautorskiej jako utwór?
3. Jeśli odpowiedź na pytanie 2 jest pozytywna, to czy wyłącznym twórcą artykułu byłby Jan K., czy też Jan K., Julia N. i Andrzej B. byłiby jego współtwórcami?
4. Czy Julia N. i Andrzej B. mogą domagać się wskazania ich jako odpowiedzialnych za przeprowadzenie badań i dokonanie ustaleń naukowych?

Kazus 1.1.9. „Zbiór orzeczeń”

Fryderyk B. jest doktorem nauk prawnych. W ramach swojej działalności naukowej zajmuje się przede wszystkim zagadnieniami ze styku prawa i nowych technologii. Fryderyk B. przygotował publikację pt. „Prawo a nowe technologie. Zbiór orzeczeń”. Publikacja obejmuje zestawienie stu najważniejszych – zdaniem Fryderyka B. – orzeczeń sądów polskich dotyczących takich zagadnień jak: internet rzeczy, sztuczna inteligencja, *blockchain*, e-sport, *metaversum*, cyberbezpieczeństwo. Dobór i układ orzeczeń przedstawionych w zbiorze opiera się na subiektywnej ocenie Fryderyka B. W szczególności nie jest to zestawienie chronologiczne. Nie zostało ono też podyktowane żadnymi innymi obiektywnymi kryteriami.

Fryderyk B. porozumiał się z wydawnictwem naukowym Dura Lex w celu publikacji zbioru. Przedstawiciel wydawcy Dura Lex sp. z o.o. zastanawia się, czy może wydać publikację bez narażania spółki na zarzut naruszenia prawa autorskiego osób, które opracowały zawarte w zbiorze orzeczenia. Przedstawiciel wydawnictwa ma też wątpliwość, czy spółka musi uzyskiwać licencję na korzystanie ze zbioru, ponieważ uważa, że zbiór (jako całość) nie jest odrębnym przedmiotem prawa autorskiego. Twierdzi, że skoro Fryderyk B. dokonał jedynie wyboru i segregacji materiałów nie pochodzących od niego, to nie powstaje na jego rzecz ochrona prawnoautorska.

Odpowiedz na poniższe pytania. Odpowiedź uzasadnij, w miarę możliwości podając podstawę prawną:

1. Czy Dura Lex sp. z o.o. może wydać zbiór bez narażania się na zarzut naruszenia praw autorskich osób, które opracowały zawarte w zbiorze orzeczenia?
2. Czy rację ma przedstawiciel Dura Lex sp. z o.o., twierdząc, że zbiór (jako całość) nie korzysta z ochrony autorskiej?
3. Czy Dura Lex sp. z o.o. powinna zawrzeć z Fryderykiem B. umowę licencji?
4. Czy Dura Lex sp. z o.o. powinna zawrzeć odrębne umowy licencji z osobami, które opracowały zawarte w zbiorze orzeczenia?

Kazus 1.1.10. „Informacja prasowa”

Feliks Z. jest uznanym arabistą i dziennikarzem. Napisał felieton, w którym zawarł swój komentarz dotyczący aktualnej sytuacji politycznej na Bliskim Wschodzie. Tekst został opublikowany w internetowym wydaniu tygodnika „Twoja Gazeta”. Feliks Z. powziął informację, że fragment wstępu jego felietonu został rozpowszechniony w programie radiowym nadawanym w „Radiu Twoje Wieści”, w ramach którego dziennikarz relacjonował bieżące wydarzenia na Bliskim Wschodzie. Dziennikarz odczytał obszerny fragment felietonu, nie podając jednak informacji o jego autorze i źródle.

Feliks Z. zwrócił się do nadawcy radiowego z żądaniem zamieszczenia na stronie internetowej stacji przeprosin. Twierdzi, że zapożyczenie fragmentu felietonu stanowi naruszenie jego praw autorskich. Dyrektor programowy stacji radiowej stwierdził jednak, że stanowisko Feliksa Z. jest niezasadne, i odmówił zadośćuczynienia jego żądaniu. Podniósł, że w rzeczonym fragmencie felietonu Feliks Z. przedstawił informacje o bieżących faktach (zrelacjonował pewne zdarzenia), a w konsekwencji tekst ten należy uznać za prostą informację prasową. Proste informacje prasowe nie podlegają natomiast, jak twierdzi dyrektor, ochronie prawnoautorskiej.

Odpowiedz na poniższe pytania. Odpowiedź uzasadnij, w miarę możliwości podając podstawę prawną:

1. Czy prawdą jest, że proste informacje prasowe nie podlegają ochronie autorskiej? Wyjaśnij pojęcie prostej informacji prasowej.
2. Czy w opisanym stanie faktycznym doszło do naruszenia praw autorskich Feliksa Z.?

Kazus 1.1.11. „Przedstawienie”

Artur A. jest sławistą. Włada biegle językiem rosyjskim, ukraińskim oraz czeskim. Artur A. udziela się wolontaryjnie w życiu lokalnej społeczności, sprawując funkcję kierownika teatru amatorskiego działającego przy Domu Kultury w M.

Na czeskojęzycznej stronie internetowej Artur A. natknął się na nowelę autorstwa mało znanego czeskiego pisarza Jana C. Nowela ta została udostępniona w internecie przez jej autora. Dzieło Jana C. – w całości napisane w języku czeskim – bardzo się Arturowi A. spodobało. Stwierdził, że twórczość Jana C. spotkałaby się z pozytywnym przyjęciem w Polsce. Artur A. postanowił więc wystawić sztukę na podstawie rzeczonoj noweli. Uznał, że w ten sposób zrobi przysługę Janowi C., którego twórczość zostanie w ten sposób rozślawiona za granicami jego ojczystego kraju.

Artur A. przetłumaczył nowelę Jana C. na język polski, a następnie opracował na jej podstawie scenariusz teatralny, odtwarzając w nim wiernie fabułę dzieła czeskiego pisarza.

Kilka miesięcy później amatorska grupa teatralna pod kierownictwem Artura A. wystawiła w Domu Kultury w M. sztukę będącą adaptacją noweli Jana C. Sztuka spotkała się z ciepłym przyjęciem, w związku z czym trafiła na afisze jeszcze kilkakrotnie. Na plakatach reklamujących sztukę wskazano, że stanowi ona adaptację noweli Jana C. Wstęp na przedstawienie był bezpłatny. Nadto Artur A. wydrukował opracowane przez siebie tłumaczenie noweli Jana C. i wyłożył wydruki w Domu Kultury w M., tak by każdy odwiedzający mógł zabrać ze sobą bezpłatny egzemplarz. Na każdym egzemplarzu zamieszczono adnotację informującą o tym, że jest to „nieautoryzowane tłumaczenie” dzieła autorstwa Jana C.

Przedsięwzięcie okazało się ogromnym sukcesem. Po kilku miesiącach Artur A. postanowił skontaktować się z Janem C., by poinformować go, z jak życzliwym przyjęciem lokalnej społeczności spotkała się jego twórczość. Ku zaskoczeniu Artura A., Jan C. jest oburzony zaistniałą sytuacją. Twierdzi, że Artur A. dopuścił się naruszenia jego praw autorskich.

Artur A. podniósł, że skoro Jan C. jest obywatelem Czech, a dzieło zostało w całości napisane w języku czeskim i udostępnione na czeskiej stronie internetowej, to nie podlega ono ochronie autorskiej na terytorium Polski. Ponadto stwierdził, że nawet gdyby dzieło Jana C. podlegało ochronie autorskiej w Polsce, to nie doszło do naruszenia jego praw autorskich, Artur A. nie osiągnął bowiem żadnych korzyści finansowych ani w związku z rozpowszechnieniem tłumaczenia dzieła Jana C, ani w związku z wystawieniem jego adaptacji scenicznej.

Odpowiedz na poniższe pytania. Odpowiedź uzasadnij, w miarę możliwości podając podstawę prawną:

1. Czy rację ma Artur A., twierdząc, że utwór Jana C. nie podlega ochronie na terytorium Polski?
2. Czy Artur A. dopuścił się naruszenia prawa autorskiego, tłumacząc utwór Jana C.?
3. Czy Artur A. dopuścił się naruszenia prawa autorskiego, rozpowszechniając opracowane przez siebie tłumaczenie utworu Jana C.? Rozważ, czy okoliczność, że Artur A. nie osiągnął korzyści finansowych w związku z rozpowszechnieniem tłumaczenia, ma wpływ na ocenę legalności jego działania.
4. Czy Artur A. dopuścił się naruszenia prawa autorskiego, opracowując scenariusz teatralny na podstawie utworu Jana C.?
5. Czy w związku z wystawieniem przedstawienia będącego adaptacją sceniczną utworu Jana C. doszło do naruszenia jego praw autorskich? Rozważ, czy okoliczność, że wstęp na przedstawienie był nieodpłatny, jest istotna z punktu widzenia stwierdzenia ewentualnego naruszenia.